Anul VIII. Orăștie, la 10/23 Octomvrie 1909. Nr 43.

LIBERTATEA

Abonamentul:
Prețul foii „Libertatea“ cu adausele sale „Foaia Inter.“, literară-ilustrată și „Tovărășia“, economică, — e următorul: pe un an 8 coroane; pe ½ an 4 coroane.
Pentru economi: numai 5 cor. pe an!
Pentru România pe an 30 Lei; pentru America 2½ dolari.

Foaie națională politică.

Apare în fiecare Sâmbătă.

Inserțiuni:
1 pag. 48 cor., ½ pag. 24 cor., ¼ pag. 12 cor. etc. — La inserate ce să dau de mai *multe-ori*, să fac reduceri de taxă
inserțiunile ca și abonamentele să plătesc *înainte*.
Manuscripte nu să dau napoi.

Graiul strămunilor!

Ce ne spun părinții din a lor morminte?

Stefan-cel-mare, după-ce purtase plin de glorii 34 de războaie, cari de cari mai crîncene, cu cei-ce lăcomeau asupra țării și neamului său, și bătuse cumplit cînd pe Turci, cînd pe Poloni, cînd pe Unguri, — simțind că i-se apropie moartea și temîndu-se că urmașii săi în domnie nu vor fi tot așa de vrednici ca el, a chemat pe fiul său și pe sfetnicii săi la patul său, să-și facă naintea lor așazicînd testamentul politic, prin sfaturi așezate. Turcii erau în culmea puterii lor, cum e soarele mai sus cînd e la amiazi, și doreau să cutropească toate țările ce le stau în cale și să le supună picioarelor lor. Țara lui Stefan îi respinsese cu bărbăție, dar el prevedea că mîndrii păgîni nu să vor astîmpăra și mai ales după moartea lui, a viteazului temut și de ei, vor înoi atacurile asupra vitezei țărișoare. De aceea el le lete sfatul să încerce o pace trainică cu acești primejdioși păgîni, cu atît mai vîrtos, că:

...Mă întristă foarte norul furtunos
Ce pe cerul țării trece neguros:
Soliman ca mâne poate să prepară
A lovi cu moarte scumpa noastră țară...

și cu vecinii, dela cari ai putea aștepta ajutor contra puvoiului ce vine prin grozavul Soliman, zice, stăm rău, că:

Ungurul cel falnic să supune lui,
In Poloni credință nu mai poți să pui!

Iar între astfel de zile grele Stefan dă sfatul să se cerce un traiu cinstit, o pace cum să cade cu Păgînii, legînd cu ei învoeli prin cari țara să fie scutită pe viitor de primejdie din partea lor, însă așa că nimic din legea și datinile neamului să nu sufere schimbare ori umilire prin pacea ce s'ar încheia cu ei!

„Iar de-ar vrea să surpe legi și dalbe date,
Să muriți cu toții pentru libertate!
Nimeni nu-i în lume mai desprețuit
Ca cel rob ce poartă jugul mulțumit!

Nimeni nu ne'nsuflă hulă, ca poporul
Ce dorește viața cu robia, dorul!
E mai demn, mai nobil oameni și pămînt
Fața lor să-mi schimbe sub un dalb mormînt,
Decît în robie neamul să trăiască
Și d'a lor rușine lumea să roșască!“

Așa grăește marele viteaz român chiar de pe patul morții sale! Cît de cu mare înțeles răsună încă din mormîntul lui cuvintele sale până la noi!

Noi Românii din aceste țări trăim azi zile de războiu cu povoiul tot mai cutezat al politicei cutropitoare ce să ferbe în cazanele șovinismului din Pesta, al cărui meșteri șed în scaunele de ministri ungari și de deputați în sfatul țării. Și să aud și printre noi glasuri cari spun: „Să ne împăcăm cu ungurii!; să ne împăcăm, că e mai bine!“

„Da, zicem și noi, să ne împăcăm, că doar cine dorește hărțuiala, cinicul războiu sleitor de puteri, dar numai cu legătuelile pe cari Stefan le-a lăsat ca testament politic celor din jurul său, așa de frumos puse în versurile de mai sus!

Că de-or vrea să surpe legi și dalbe date,
Să murim mai bine pentru libertate!

Și cîtă vreme Solimanii nostri ne cer azi, ca chiar și limba rugăciunilor noastre cătră Dzeu să ni-o schimbăm prin școli, — unde să mai vorbești de plecare, de „moderare“, de „pace“, de supunere? Nu ne rămîne decît să luăm în suflet duh din duhul vremilor mărețe din trecutul neamului, și să luptăm până la moarte pentru a ne apăra drептul legii străbune și a datelor (datinilor) moștenite din părinți și moși!

Sărbătorirea lui Șaguna.

Cuvintele lui Dr. Lucaciu asupra lui Șaguna.

Dr. Vasile Lucaciu publică în „Lupta“ de Duminecă (ziua sărbătoririi lui Șaguna, 17 Oct. n.) un articol mare sub titlul: „Centenarul nașterii *marelui archiereu* și *marelui patriot* Andrei baron de Șaguna“. Intre altele dl Dr. Lucaciu, deși preot gr.-catolic, dar punînd să judece în întîia linie inima sa de Român, spune despre Șaguna și sărbarea lui următoarele:

»Lumea românească e în zile de mare sărbare bisericească *și — națională!*

»Cu toții ne unim într'un gînd și într'o simțire, cînd ne întoarcem privirile spre mausoleul (cripta) dela Reșinari, care cuprinde osemintele marelui *Archiereu* și *patriot român* Andreiu bar. de Șaguna, pe care ni-l'a dăruit bunul Dzeu chiar acum 100 ani!

»Flori să culegem din grădina vieții noastre ca să împletim cununi de recunoștință: *Celui ce le-a vrednicit prin toată strădunița vieții sale!*

»Să ne ridicăm peste năcazurile zilei cari ne fac aproape viața nesuferită, și să ne înălțăm cu sufletele în zările senine ale istoriei neamului nostru, ca să găsim mîngăere, *îndemn* și *însuflețire!*“

Spune apoi, că: reamintindu-'și viața și lucrarea lui Șaguna, omul drept judecător stă uimit și răpit de măreția și greutatea gîndirii aceluia, și de virtuțile mari ce i-s'au cerut ca să învingă atîtea împotriviri și dușmănii îngrozitoare ce a întîmpinat el în calea sa!

»Șaguna, Bărnuțiu, Cipariu, Iancu, Bariția, Leményi, Popea, Popazu, etc., sunt oamenii lui Dzeu, trimiși chiar în zilele de cea mai grea primejdie, cari toți și-au împlinit chemarea, vrednicind recunoștință vecînică dela obștea românească.

«Și între toate figurile acestea mărețe să înalță ca un luceafăr strălucit, persoana marelui Șaguna!

Vorbind apoi de luptele lui mari spune:

«Toată viața lui Șaguna e nedespărțit legată și țesută de istoria și soartea neamului românesc, așa că una să oglindește în ceealaltă în chip desăvîrșit!»

Și arată care a fost și părerea altui mare bărbat greco-catolic *T. Cipariu* despre Șaguna. Cipariu zisese după numirea lui de Metropolit, că:

«Virtuțile acestui *mare bărbat român* sunt mai cunoscute decît să aibă trebuință a să mai lăuda!... Grația Maestății Sale n'a putut cădea pe o persoană mai vrednicitoare de o așa mare chemare!»

Inșirînd apoi marile lucrări alui Șaguna: Metropolia, Statul Organic, Asociațiunea, — Dr. Lucaciu le arată însemnătatea zicînd:

«Una înseamnă desrobirea unui popor întreg de sub jugul de cea mai rușinoasă robie sufletească (scoaterea de sub Sîrbi); ceealaltă: cetatea neatîrnării credincioșilor acestei biserici față de toate atacurile și amestecurile contrarilor!» — apoi închee:

«Priviți, priviți, cei chemați și toți cei interesați! Priviți cum vă ceartă acest geniu nemuritor, pentru-că lăsați ca spărturi să se facă în cetatea ce vi-a lăsat'o tare și neatinsă, să o apărați cu sufletul și cu viața voastră!

Și voi ce faceți? Nu mă siliți să vorbesc eu în locul celui ce ne-a lăsat această neprețuită moștenire! Spun numai, că: *zdrobirea acestor cetăți de apărare, înseamnă desființarea nației!*

«Cei-ce sunteți chemați, priveghiați, că dușmanul nu doarme!

«Scoală-te Duh mare și

BCU Cluj / Central University Library Cluj

geniu strălucit al Marelui Andrei! Insuflă simţăminte de iubire de neam şi de lege fiilor tăi credincioşi, întăreşte-'i în unire şi ţinere la o-laltă! Depărtează dela noi duhul de ceartă, de ură, de pizmă, ca toţi una în gîndiri şi simţiri, să apărăm odoarele scumpe ce ni-ai lăsat pe tărîm bisericesc, politic şi cultural, şi a căror înflorire şi desvoltare, înseamnă desvoltarea, înaintarea şi mărirea *neamului* românesc!»

*

Sărbătorirea.

— In Sibiiu şi pe aiurea —

Sărbările întru pomenirea lui Şaguna au decurs Dumineca trecută cu pompă şi măreţie în toată Metropolia gr.-or., în toate bisericile şi şcoalele ei. In unele oraşe sărbările au fost într'adevăr măreţe, vrednice, iar în Sibiiu şi apoi Luni la Răşinari, au fost mai presus de toate.

— In Sibiiu în Catedrală dzeiasca liturgie a slujit'o Episcopul Ignatie Papp dela Arad, încunjurat de Archimandriţi, protosinceli, protopopi, din toate diecezele, — aflători pentru Congres la Sibiiu, — iar parastasul însuşi l'a slujit Metropolitul cu ceialalţi servitorî ai sfintei liturghii. La urmă Metropolitul Meţian a rostit cuvîntarea sărbătorească, preamărind după cuviinţă pe mult lucrătorul Şaguna.

Sara a fost şedinţă în seminar, tot întru vrednica pomenire a lui Şaguna.

— La Braşov pomenirea lui Şaguna s'a făcut cu strălucire vrednică, cîntînd admirabilul cor alui George Dima, — iar apoi lumea a trecut la gimnaziu la sărbarea şcolară, unde era de faţă toată lumea românească aleasă din Braşov şi generalul Groza din Ţară. S'a făcut sfinţirea apei, corul studenţilor a cîntat frumos condus de Dima: „Mărturisiţi-vă Domnului!“ apoi prof. Bogdan a cetit o minunat întocmită vorbire despre Şaguna, luminînd figura lui în chip vrednic în lumina propriilor fapte mari, — corul a cîntat apoi iară cîntarea „Dumnezeul nostru“, de Cunţan, în care să arată nădejdea că: „Stăpînul din ceriuri nici de astăzi înainte n'o să-l uite pe Românii...“ Să nu-i uite, — 'l rugăm şi noi!

— Asemenea încolo în toată ţara, după putinţă şi împrejurări, Şaguna a fost arătat ca vrednică pildă de muncă neîntreruptă şi neobosită pentru biserică şi neam, pildă pe care s'o iee în suflet şi cei de azi şi cei viitori!

— Măreţ şi mişcător pentru sufletele noastre a fost răsunetul pe care biserica soră din România-liberă l'a dat sărbătorii dela noi: In toate bisericile oraşele din Ţară, din porunca Metropolitului primat dela Bucureşti, Şaguna a fost prăznuit ca aici la noi, cu rugăciuni, cu descrierea vieţii lui pline de muncă şi de jertfă pentru de-aproapele, pentru neam.

— Iar la Ateneul din Bucureşti la sărbarea arangeată de Ligă, au vorbit senatori, deputaţi, profesori universitari, etc. despre marele bărbat al nostru celor de dincoace de Carpaţi!

— Congresul naţional-bisericesc, deschis Joi şi urmat Vineri şi Sîmbătă, şi-a întrerupt pe Duminecă şi Luni lucrările în şedinţe, — pentru a putea toţi deputaţii să iee parte cu vrednicie la sărbările pentru Şaguna în Sibiiu şi Reşinari!

La Reşinari.

Luni s'a adunat la Răşinari lume multă! Afară de fruntaşii cărturari preoţi şi mireni, — a venit şi mult popor din toate părţile, ca la 4000 de oameni!

Plecarea din Sibiiu a fost dimineaţa la 8. Un şir lung de trăsuri, în frunte cu trăsura ce ducea pe cei doi archierei: Metropolitul Meţianu şi Episcopul Aradului, apoi deputaţii congresuali şi toată inteligenţa, printre cari şi mai mulţi din deputaţii nostri naţionali, ca trimişii clubului şi partidului.

Cînd archiereii au ajuns la Răşinari şi s'au îndreptat, cu toată lumea aleasă, după ei, spre biserica din „Gruiu“, poporul din Răşinari înşiruit pe cele două laturi ale drumului, în haine de sărbătoare, saluta şi bineventa cu drag pe atîţa fruntaşi ai neamului. Iar lîngă întrarea în biserica erau înşiraţi o ceată frumoasă de studenţi dela şcolile mari din Braşov, veniţi cu 3 profesori ai lor, — apoi elevii seminarului „Andreian“ din Sibiiu şi 10 studenţi dela Blaj.

S'au adus mai multe cununi din partea corporaţiunilor bisericeşti şi şcolare. S'a slujit liturgia. La urmă parastas. Metropolitul a rostit cuvîntarea întru pomenirea lui Şaguna. Dl protpp Dr. Stroia a predat Răşinărenilor în bună pază preţiosul bust (chip de marmoră) alui Şaguna desvălit din acest prilegiu; preotul Maniu Lungu a dat, în numele poporului răşinărean făgăduinţa a ştî grijî de acel scump monument!

A vorbit apoi în faţa bustului, dl Dr. Vasile Lucaciu, în numele clubului deputaţilor naţionali, făcînd preţuirea lui Şaguna cam în felul cum e în articolul dsale din „Lupte“ reprodus şi de noi pe faţa întîie a foii. Inchinîndu-să măririi lui Şaguna trecînd la judecarea felului cum noi cei de azi păzim moştenirea lui, zice printre altele:

„Pare că idealurile mari ale virtuţii naţionale şi bisericeşti, slăbesc tot mai mult azi la noi!.. Vedem cum Efialţii (Efialtes a fost un grec mişel ce şi-a vîndut neamul în lupta dela Termopile!..) vînzători şi piticii mici de inimă să ridică şi printre noi, peste mormîntul lui Şaguna... Să nu ne lăsăm copleşiţi de această boală. Ci să rămînem credincioşi pomenirei şi duhului lui Şaguna, care va pluti peste noi şi ne va întreba: „Asculta tu-m'aţi?“ Şi să vedem să-'i putem răspunde bine!..

Să vedem!

Slavicii despre Şaguna.

La Ateneul din Bucureşti a fost Dumineca trecută, precum am pomenit, o sărbare întru memoria lui Şaguna, arangeată de Liga Culturală. A vorbit la ea între alţii şi dl Ioan Slavici.

In mijloc să afla tabloul lui Şaguna, iar la dreapta drapelul Ligei, la stînga drapelul societăţii Macedo-române (Şaguna fusese român Macedonean). Dl Slavici spune despre Şaguna:

„Printre toţi oamenii de seamă pe care i-au avut Românii din Ungaria în veacul trecut, Şaguna a fost cel mai cumpănit şi chibzuit. Sunt oameni ce să înalţă repede şi apoi iar decad. Şaguna a rămas mare până a închis ochii, şi pe vecie!

N'a fost egoist (lacom de toate pentru sine!) ci unul dintre sufletele mari în a cărui inimă s'a sălăşluit adevărată *iubire de oameni.* Ca copil nu ştia româneşte mai deloc. A învăţat numai mai tîrziu. Iubit de toţi puternicii zilei la Pesta, ce uşor îi era a ajunge mare printre ei, de-'şi renega neamul, dar el n'a vrut, *ci mai bucuros a rămas Român, printre săracii săi Români.* Arată cît de uriaşă e lucrarea lui în toate privinţele!

Dl Iorga despre Şaguna.

După Slavici, a vorbit dl Nic. Iorga, profesor universitar, secretarul Ligei, care a arangeat această sărbare frumoasă.

„Am venit aici, zice dl Iorga, să sărbătorim pe un om, care n'a fost nici al bisericii, nici al ţării noastre. Nu. Dar a fost al altcuiva: ***A fost al acestui întreg neam românesc pentru binele căruia şi-a jertfit viaţa întreagă!*** N'a fost în adevăratul înţeles al cuvîntului un entuziast, (nu prea însufleţit, aprins, acuşi zvăpăiat pentru lucrul cutare) dar a fost un om stăruitor, care a ştiut şi a putut să meargă totdeauna pe calea care şi-a ales'o!

Vorbind apoi de vremile războinice ale revoluţiei de care mulţi visători români au legat nădejdi ce nu s'au împlinit şi ei, năcăjiţi, s'au risipit care încotro, cei mai mulţi în Ţară, — dl Iorga zice:

„Iar în Ardealul visurilor a rămas un singur om. Insă *un om,* care *făcea cît un întreg partid!* Astăzi, pe acest om, trebue să-'l suplinească un întreg-popor! Şi ce a făcut Şaguna rămas singur în nişte vremi, cînd ar fi avut nevoie de o puternică falangă de ajutor? El, cu o stăruinţă de fier, a lucrat la organizarea bisericei sale, îngrădind-o cu ziduri nezdrobite. A fost un noroc pentru Români, că, atunci cînd Impăratul trebuia să plătească, s'a găsit un socotitor bun ca Şaguna. Biserica unită, neavînd un Şaguna, nu s'a putut îngrădi la fel.

„Azi biserica lui Şaguna e ameninţată! Ea ar trebui apărată cu orice jertfe. Cum? Dacă ar fi fost întrebat Şaguna, el ar fi răspuns: *Biruinţa este a acelora cari privesc la luptă hotărîţi!* Fireşte pentru a să putea apăra biserica lui Şaguna, are nevoe de un *om.* Acest om ne limpseşte! Atunci să cuvine ca *poporul întreg* să-'l înlocuiască pe acest om după cum Şaguna omul a înlocuit un popor întreg!..

„Indemnul şi dragostea noastră va oţeli inimele celor cari luptă!..“

*

Cu asemenea frumoase cugetări asupra lui Şaguna s'a sărbat împlinirea alor 100 ani dela naşterea lui, în Ţară ca şi la noi în Ardeal, Ungaria şi Bănat!

UNELE—ALTELE

Portul dela Orăştie, distins!

La petrecerea cu dans arangeată din prilegiul Asociaţiunii Mercurea trecută la Sibiiu, la care foarte multe dame s'au dus purtînd costumul naţional, portul din toate părţile, — o comisie judecătoare asupra celui mai curat port, a dat premiul întîi *costumului din jurul Orăştiei* (Romos) purtat în acel bal de dna Veturia Lăpădat din Orăştie. Mare cinste pe portul nostru din aceste părţi! Vom reveni.

*

Congresul naţ. bisericesc

a umplut şedinţă 2 şi 3 cu alegerea comisiilor şi verificarea alegerilor de deputaţi.

In şed. a 4-a (19 Oct.) s'a luat în desbatere raportul consistorului metropolitan. S'a hotărît a întreveni la guvern să nu stărue în cererea lui, ca programul de lucrări a congresului să i-să înştiinţeze nainte, că congresul să ţine pe temeiul legii şi legea nu-'i cere aşa ceva. (Guvernul vrea să facă acî un început de amestec în desbaterile congreselor, ca să ajungă ca mâne a lăsa în desbaterile lui numai ce lui îi place!)

— S'a osîndit de congres ţinuta guvernului care a zădărnicit alegerea de Episcop dela Caransebeş de 2 ori:

La cererea deputatului Dr. Vlad, s'a hotărît, ca secretarul metropolitan să fie provocat a să muta la Sibiiu în timp de 3 luni (azi locueşte în Orade), ori a i-să declara locul vacant.

— In şedinţa a V-a (20 Oct.) s'a dat întărire socotelilor fondurilor şi averilor chivernisite de Metropolie, aflate fiind în bună rînduială.

S'a desbătut asupra întrebări cum s'ar putea înmulţi episcopiile gr.-or. de azi prin altele la Timişoara, Orade şi Cluj. S'a şi tras un fel de graniţă a acelora. Dar nu-'s încă mijloace a le da fiinţă.

— Joi s'au făcut alegerile în consistorul metropolitan.

*

Deputaţii sîrbi,

trei la număr, care şi ei făceau parte din clubul dietal al naţionaliştilor, — au ieşit diu acest partid şi vor forma partid de sine, (ori să vor alătura la cutare partid koşutist)... Iaca de ce: Ei zic că întru toate-'s împăcaţi cu politica partidului naţionalist al Românilor şi Slovacilor, dar cu treaba cu armata nu! Că ei ar sprijini pe Unguri în năzuinţa lor de a desface armata Ungariei de a Austriei şi a face să se peardă comanda nemţască. Să fie în Ungaria comandă ungurească la regimentele ungureşti, dar — zic ei — numai aşa o vrem asta, dacă regimentelor sîrbeşti să dă comandă sîrbească, — şi celor de altă limbă încă în limba lor.

Apoi, uite, dorinţa fraţilor sîrbi ar fi foarte bună. Şi noi am vrea aşa. Dar la ce să vrei ce n'ai nici o umbră de nădejde a putea căpăta? Doar guvernele ungureşti care şi din şcolile noastre unde *aveam* demult limba noastră ni-au izgonit'o şi o izgonesc, — cred Sîrbii că în armată ni-o vor da?! Cînd ei

BCU Cluj / Central University Library Cluj

chiar din armată ar vrea să facă al doilea rînd de şcoală de maghiarizare!

Pentru atîta lucru, nu să plătî zău să iasă Sîrbii din partidul naţionalităţilor.

Tîlcul lucrului e însă altul: Ei, năcăjiţi rău pe Austria pentru-că ajunsese de curînd a întra acuşi în războiu cu ţara sîrbească, — nu vreau să mai audă de nimic ce-i nemţesc şi austriac, şi în ura lor asta, nu să unesc cu deputaţii nostri şi ai slovacilor, cari mai reci la judecată, zic: cît să poate, rămînă armata aşa cum e, că barem în ea să nu ne fie feciorii chinuiţi de furiile maghiarizării!

*

Episcopul Aradului

nesocotit de fruntaşii neamului.

Din prilegiul congresului şi a sărbărilor pentru Şaguna dela Sibiiu, episcopul Aradului a simţit viu că ce rău a făcut cînd s'a poclonit pe la monumentul lui Kossuth la Arad! El a fost pentru asta foarte trecut cu vederea de fruntaşii neamului.

Intre altele deputaţii naţionali au mers de au făcut o vizită Metropolitului Meţianu. La episcopul Aradului, care să afla în aceeaşi zidire (casa Metropolitului) nu s'au dus! Şi *anume* nu s'au dus!

Ba vre-o 3 fruntaşi, între cari 2 deputaţi (Dr. Vlad, Dr. Petrovici, şi Dr. Badescu) cari fusese învitaţi la un prînz la Metropolitul, — ştiind că acolo trebue să stee la un prînz şi cu Episcopul Papp, — n'au mers mai bine la acel prînz!

Şi altfel Incă i-s'a arătat neplăcerea lumii bune române, pentru purtarea lui cea în doi peri, în cele de obşte româneşti.

*

Proces — încetat.

In 19 Oct. n. s'a pertractat la tribunalul din Tîrgul-Murăşului ca senat de acuză, excepţiile (recursurile) date de domnii Parteniu Cosma (Sibiiu), Dr. Cassiu Maniu (Cluj), C. Brediceanu (Lugoj) şi Fr. Hosszu-Longin (Deva) şi G. Simu, protopop, — contra punerii dînşilor sub acuză pentru articlii ce au scris în „Gazeta Transilvaniei“ numărul iubilar (la împlinirea alor 70 ani de viaţă).

Năzdrăvanul procuror voia să aibă un proces „mare“, în care să tragă pe banca acuzaţilor 6 bărbaţi fruntaşi români de-odată! (că afară de cei numiţi, el pornise procesul şi contra fericitului Dr. Aurel Murăşianu, directorul „Gazetei“.)

Senatul tribunalului care judecă asupra propunerii procurorului de a pune sub acuză pe cineva, dezbătînd în 19 Oct. n. recursul celor ochiţi de agerul procuror, — a aflat lipsită de ori-ce temeiu cererea procurorului, şi a încetat urmărirea mai departe a învinuiţilor.

*

Luptă la Iglau.

Fostul ministru de justiţie Günther, ajuns în o înaltă slujbă de stat, după legile dietei trebue să dezică de deputăţie şi să se supună unei nouă alegeri.

Cum în cercul Iglau, în care era ales Günther, Slovacii sunt mai număroşi decît Ungurii cu toţi Jidovii împreună, — partidul naţionalist slovac a hotărît să pună candidat naţionalist slovăcesc în locul fostului ministru şi să lupte din răsputeri pentru a-l scoate biruitor. Ajutele Dzeu şi — vrednicía proprie!

Frumoasa sărbare

a înaintării Prinţului Carol ca ofiţer.

Sîmbăta trecută s'a făcut la Sinaia, pe cîmpul de exerciţii militar, înaintarea sărbătorească a Prinţului Carol la rangul de ofiţer, ca sublocotenent (Leuitenant) de vînători. Era de faţă familia regală, ministri, mai marii armatei, trimişii militari străini şi lume multă. Cum Regele Carol face ca toate lucrurile bune să se înceapă cu închinare lui Dzeu, — aşa şi acum archimandritul Dionisie a slujit întîi în altarul de cîmp o mică slujbă Dzeiască, şi apoi Regele Carol, înaintînd spre drapelul batalionului I. de vînători ce era de faţă, a rostit în faţa soldaţilor — o vorbire în care a zis printre altele:

„Sunt 16 ani de cînd bubuitul tunurilor vestea capitalei României, naşterea unui Principe, salutată cu cea mai vie bucurie. Pot fi încredinţat dară că ţara întreagă să uneşte azi cu mine spre a sărbători numirea întîiului vlăstar al Casei mele crescut pe pămîntul strămoşesc, ca sublocotenent în I-ul batalion de vînători, comandat odinioară de moştenitorul Tronului.

„Sunt sigur că încă în vremurile depărtate se va pomeni de ziua de azi, cînd întemeietorul Dinastiei, care a condus viteaza Sa armată la izbîndă, a hotărît, că Principii Români să fie numiţi la vîrsta de 16 ani ca ofiţeri. Această cinste să fie fără îndoială puternic îndemn pentru iubitul meu nepot, care să va sili a vrednici printr'o deosebită sîrguinţă şi o muncă necurmată, o cinste aşa de înaltă.

Avînd prin naşterea sa o stare atît de aleasă, trebue să ştie că datoriile sale sunt cu atît mai mari, şi că nimeni nu poate avea drepturi fără datorii.

„Nădăjduesc că dînsul va fi de-apururea călăuzit de acest adevăr, şi odată, cînd Dumnezeu va hotărî ca şi dînsul să fie chemat să urmeze lucrarea mea, va fi însufleţit de frumoasa vorbă a lui Frideric cel mare: „un Domnitor trebue să fie cel dintîi slujbaş al statului!“

„Doresc din adîncul inimei Mele ca tînărul principe Carol, care întră acum în armată, urmînd înainte studiile sale, să îndeplinească toate nădejdile Patriei Sale. Caldele noastre urări îl însoţesc pretutindeni!“

Apoi M. S. Regele adresîndu-să către principe, îi dă comanda cu glas puternic:

„Scoate-ţi sabia! Luaţi comanda plutonului I. al companiei I. din batalionul de vînători, şi să fiţi totdeauna ca pildă la *muncă, datorie* şi *iubire către ţară*“.

După această vorbire care a mişcat adînc toate inimile, cînd marele Moş în chip aşa înţelept trece pe frumosul său nepot peste pragul copilăriei şi îi dă sarcinile vieţii în slujba ţării, — a fost primită cu însufleţire urale (strigări de „ura“!, trăiască!)! Tatăl-Prinţului Carol, Principele Ferdinand şi-a îmbrăţişat iubitul fiu, şi a sărutat mâna unchiului Rege, care l'a uns pe fiiul său de viitor urmaş al său; apoi membrii familiei regale s'au îmbrăţişat cu iubire, ca după o mare clipă de bucurie în familie. Ochii tuturor purtau lacrimi de duioşie şi bucurie.

Prinţul Carol.

Principele Carol merge apoi spre plutonul (ţug-ul) său de vînători şi îi ia comanda, şi apoi, urmat de întreg batalionul, defilează pe dinaintea Regelui.

Dăm acî chipul voinicului şi frumosului Prinţ, în uniforma sa de elev al şcoalei militare, — până vom putea să-'i aducem (în „Foaia Interesantă“) şi chipul cel mai nou, ca ofiţer.

Abonamente de probă!

„Libertatea“ dela 1 Oct. v. până la Anul nou, cu numai 1 coroană!

Iubite cetitor! Precum vă puteţi încredinţa săptămînă de săptămînă, noi punem cea mai mare grije pe aceea, ca abonaţii acestor foi să fie deplin mulţumiţi de ele totdeauna.

Prin ***„Libertatea“*** aducem la cunoştinţa poporului nostru tot ce să întîmplă în ţară, bine ori rău, la noi şi la alte popoare; şi povăţuim cetitorii, că pe ce căi e bine să meargă ca să păstreze *onoarea naţională!*

Prin ***„Foaia Interesantă“*** voim să îmbogăţim cunoştinţele cetitorilor nostri spicuind prin *paginile alese ale istoriei moşilor şi strămoşilor nostri*, le aducem chipuri desfătătoare ochilor, nuvele, poezii, poezii poporale şi glume, ca petrecere plăcută!

Iar prin ***„Tovărăşia“*** arătăm căile de înaintare în bunăstare materială; pilde din lucrarea altor neamuri în calea asta, şi că ce să facem de acî nainte pentru binele material al poporului nostru?

Acei abonaţi ai nostri, cari preţuesc cu dreptate străduinţele noastre: daţi-ne sămn despre aceste drepte preţuiri prin aceea, că — ***ne adunaţi cît mai mulţi abonaţi de probă la aceste foi, de acum până la sfîrşitul anului!*** Administraţia foilor aduce, pentru folosul poporului, jertfa de a da pe cele 3 luni din urmă a anului, foile acestea, ***pentru numai 1 cor.,*** *ca abonament de probă, ori-cui!*

Rugăm adunaţi-ne cît de mulţi abonaţi de aceştia de probă! Trimiteţi banii lor cu mandatele postale alăturate, cu care puteţi trimite şi bani pentru »Calendarul Naţional« pe anul 1910.

Nu uita, frate cetitor, că: *azi acel Român face mai bun lucru pentru neam, care răspîndeşte cît mai tare foile naţionale alese, în mijlocul poporului!*

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Inţelepciuni patriotice.

Care e părerea celor dela putere despre înrîurirea mulţimii poporului asupra trebilor ţării.

In frămîntarea politică din Pesta, lupta să dă iară între puterea Curţii din Viena, a capului încoronat al ţării, şi între conducătorii politicei maghiare. Ceştia cer noi şi noi îngăduinţe pentru politica de mărire maghiară; desfacere tot mai mult de Austria, de care Ungaria e strîns legată prin legile economice, prin diplomaţie şi prin armată de obşte. Politicii unguri a vrea să se rupă în cele economice de tot, ba şi armata s'o desfacă în două: în Austria să fie armata nemţască, în Ungaria ungurească, — şi numai chiar Capul încoronat să mai rămînă acelaşi! Sfetnicii Maestăţii Sale însă zic, că la asta să nu să învoiască. Că doar dorinţa politicilor unguri nu e dorinţa întregei ţări Ungaria, şi că dacă ai întreba *poporul* însuşi din Ungaria, atît pe poporul maghiar cît şi pe celelalte, apoi *poporul*, aşadar grosul ţării şi temelia ei, habar n'ar de ce cer făuritorii politicei din Pesta, ministri şi deputaţii ce-'i spriginesc! Poporul ar dori lărgire de drepturi pentru sine, apoi vie ele dela ori-cine! Că azi prea hotărăsc asupra sorţii lui o mână de cărturari, cari de poporul însuşi nu mult să rup cu inima!

De aceea Maestatea Sa şi zice ministrilor Wekerle, Kossuth şi soţii: As vrea să ştiu dorinţa poporului însuşi din ţările voastre. Iar asta n'o pot şti, decît dacă voi schimbaţi legea de alegeri de azi, care înlătură votul, cuvîntul mulţimii poporului ţării, şi să aduceţi voi legea de *vot universal* care să dee la tot poporul drept de vot. Să se facă apoi nişte alegeri pe temeiul legii celei nouă, unde are cuvînt *tot* poporul ţării, şi să vedem că poporul ce deputaţi trimite în sfatul ţării? Aceia ce cer dela mine, în numele adevăratei ţări, tot ce cereţi voi? Faceţi dară odată legea de vot universal pe care mi-aţi făgăduit-o dar nu v'aţi ţinut de făgădaş!

Şi asta ministri, Kossuth şi Andrássy şi Wekerle nu vreau s'o facă, că le e teamă pe judecata adevărată a poporului, a mulţimii, a tălpii ţării!

Şi de aceea e acum iară „criză", ruptură în conducerea ţării) la Pesta! Şi Maestatea Sa nu vrea să ase din răspundere pe ministri, ari i-au înştiinţat retragerea lor, i le cere: întîi împliniţi făgăduinţa e mi-aţi făcut: aduceţi legea depre votul universal, apoi uteţi pleca.

E adecă iară o hărţuială între capul încoronat al ţării şi ministri u ortacii lor făuritori de politică e cea fără întrebarea poporului.

Vorbind despre această nouă încordare şi despre voinţa ţării, o foaie de-a ministrilor maghiari „B. H." (16 Oct.) scrie la loc de frunte, că dacă Viena, adecă Maestatea Sa, vrea să ştie care e părerea ţării apoi:

...„asta nu poate s'o întrebe dela foi (cari multe-'s de-o părere cu Maestatea Sa în privinţa de a să da drept poporului), ***nici dela adunările poporale, nici dela cercurile de alegători,*** — ci numai şi numai dela sufletul politicilor activi (în lucrare)"!

Pune punct şi zi-'i Dzeu s'o ierte! Dacă această foaie oglindeşte părerile ministrilor în numele cărora vorbeşte, — apoi bucură-te poporule de atari ministri! Că auzi ce spun ei: cînd e vorbă de soartea ţării, apoi nici foile cari ţin cu poporul, nici *adunările de popor*, nici cercurile de alegători n'au să numere nimic! Singurii hotărîtori asupra sorţii ţării sunt: cei o sută două sute de oamenii ortăciţi în partid politic sub steagul lui Koşut ori Andrásy, — voi, poporul, popoarele, să tăceţi şi să daţi din cap!

Iaca cu cît despreţ, cu cîtă sumeţie, cu cîtă îngîmfare vorbesc despre popor şi trec peste el ministri Koşut şi soţii!

Şi iaca spre cine chiamă pe Români cu atîta tărie uitaţii de sine Burdea, Ionescu, Moldován Gergely şi cei de-o pănură cu ei, ca să li-să închine şi ei!

Mergi numai, frate bănăţene, după Burdea şi soţii, că la bărbăţie, la cinste te duc, de-'i vai de numele tău! La aceia vor ei să te bage argat, care spun că glasul poporului nu numără nimic, el are să tacă şi să meargă turmă oarbă după ei!

Pentru ţăranii din Recaş.

Onorată Redacţiune!

In numărul din 10 Octomvrie n. al preţuitului D-Voastră ziar am scris un articol „Spre orientarea ţăranilor din cercul T.-Recaş" prin carele dl coleg Dr. Zimányi să află atăcat şi-mi cere îndreptarea amintitului articol.

Dsa zice că s'a încredinţat, că în cercurile de preţuire Timişoara (cu cercul administrativ T.-Recaş), şi Lipova, venitul curat catastral e aşa de felurit preţuit (Timişoara cl. I. 24 cor., Buziaş 16 cor. 50 fil., Lipova 19 cor.), încît pe temeiul punctului 2 §. 1. al articlului de lege V. din 1909 îndeosebi în cercul administrativ Recaş să poate mijloci, ca venitul curat să se micească, după scale de venit catastral corăspunzător împrejurărilor şi în asămănare cu venitul curat al cercurilor vecine Lipova şi Buziaş. Prin urmare, deşi recunoaşte, că pe baza §lui 3 din numita lege, a *trecut terminul* până cînd persoanele private au avut dreptul a cere clasificarea respective introducerea noilor scale de venit curat, totuşi dînsul află cu putinţă aceasta şi acum, pe cuvîntul, că dela anul 1875, — cînd adecă s'a făcut preţuirea în întreaga ţară, cercul Recaşului să ţine de cercul de preţuire al Timişoarei, şi fiind cercul Timişoarei mai roditor ca al Recaşului, să va mijloci despărţirea cercului Recaş pentru preţuire, ca cerc de sine stătător, şi aşa să vor aduce acî noile scale de venit în măsură cu cercurile învecinate Buziaş şi Lipova.

Cerîndu-se la aceasta trudă mare până-ce adună datele de lipsă spre a putea încredinţa comisiunea comitatenză şi pe cea din Pesta, că să desfacă cercul Recaşului de al Timişoarei şi să se rîndue preţuire deosebită, sunt rugat a declara, că onorariul gras nu-'l va căpăta fără trudă şi lucru, deoare-ce princîştigarea şi procurarea datelor face un lucru greu... Eu însă nici nu am zis, că nu lucră, că capătă honorar fără trudă, ci că *nu poate* fi de ajutor, n'a ajunge sfîrşiturile dorite, şi că nu lucrului lui va fi a să mulţumi scăriţarea, căci, după lege şi nouăle scale de venit curat trebue făcute *din oficiu*, întrucît comisia află de lipsă! Recunosc însă aceea, că datele adunate de numitul coleg pot slujî de temeiu comisiunilor. Persoanele din acelea însă fiind specialişti, vor trebui să vadă în decursul lucrărilor, şi din oficiu neasămănarea măsurei dacă ar fi, şi şi fără date adunate de persoane private, ar trebui să desbată lucrul potrivit dreptăţii.

Spre a să putea ori-cine încredinţa despre starea faptică, dau acî în traducere paragrafii 1—3 şi 12 din articlul de lege V. anul 1909 (care ne priveşte):

§. 1 zice: Pentru facerea mai drept măsurată a dării de pămînt, să rîndue îndreptarea catastrului de pămînt, întocmit pe temeiul articlului de lege VII. din a. 1875. Această îndreptare să întinde: 1. In de obşte la îndeplinirea schimbărilor urmate în ramul de lucrare la singuraticele parcele de pămînt. 2. Acolo, unde fie în urma clasificării făcute dela început în mod greşit singuraticelor parcele, părţi de hotar sau hotare întregi, fie la părţi de hotar sau hotare întregi, în urma schimbărilor urmate în cursul timpului, să arată mari nepotriviri prin trecerea în noue clase, şi acolo unde e neapărat de lipsă prin introducerea de noui scale de venit curat. Are loc (îndreptarea) cînd în oare-care cerc de preţuire sau ţinut de clasificare, scalele de venit curat astăzi în fiinţă, arată abateri atît de mari, nu numai dela starea faptică, ci şi dela scalele de venit curat ale cercurilor de preţuire, sau dela ale ţinuturilor de clasificare vecine, încît catastrul dărei de pămînt putea altcum nu s'ar îndrepta în mod proporţional.

§. 2. Schimbările statornice urmate în ramul de cultură la singuraticele parcele de pămînt, *în fiecare comună vor trebui îndeplinite din oficiu*, pe cînd neasămănările din punct 2 al §-lui 1 să vor îndrepta numai acolo şi întrucît aceasta să va rîndui în cursul lucrării stabilite în §ul 3 de mai jos.

§. 3. Rectificarea din punctul 2 al §lui 1 să va putea porni la cererea întemeiată, şi pe lîngă arătarea părţilor de pămînt, — a comitatului, a direcţiunei financiare (inspectoratului de dare), a inspectoratului de localizare, respective a direcţiunii catastrale din Cluj, a reprezentanţei comunale sau alor cel puţin 20 de proprietari din comună, supuşi la dare de pămînt. Propunerea să întinde şi asupra hotarelor vecine. Hotărîrea comitatului şi a reprezentanţelor comunale prin care să cere rectificarea, va trebui îndeplinită fără privire la vre-un recurs.

Propunerile să vor trimite din partea deregătoriilor financiare şi a oficiilor până la sfîrşitul lui Decembre 1909., iară din partea celorlalte deregătorii şi a *singuraticilor*, în curs de *3 luni socotite dela întrarea în vigoare a acestei legi*, ministrului de finanţe, care după ascultarea părerii comisiunei de dare dela comitat, le va înainta, însoţite de părerea sa, comisiunei regnicolare (celei peste toată ţara) pentru darea de pămînt.

Terminele pentru înaintarea recursurilor şi a altor înştiinţări, să vor publica în mod cuvenit în fiecare comună.

Sub recursul desbaterei propunerilor, comisiunea regnicolară pentru darea de pămînt, va putea porni şi din oficiu retificarea catastrală prescrisă în punctul 2. din §. 1.

Comisiunea comitatensă pentru darea de pămînt, înainte de arătarea părerei sale, şi comisiunea regnicolară pentru darea de pămînt, înainte de aducerea hotărîrei, sunt datoare a ţinea o cercetare la faţa locului şi căştigînd ştiri sigure asupra împregiurărilor, a cuprinde cele aflate într'un protocol.

Propuneri făcute numai aşa peste tot, fără arătarea, temeiurilor nu să vor desbate. Propunerile făcute pentru rectificare, nu să vor revoca.

§. 12. Dacă comisiunea regnicolară pentru darea de pămînt, ar hotărî îndreptarea şcalelor de venit curat, cu privire la calcularea nuoilor scale să vor aplica §§-ii 17 — 21 ai legii VII din 1875.

Scalele din venit curat să vor arăta în coroane, şi singuraticele lor poziţiuni să vor statorî astfel, ca cifrele dela 4 fileri până la 40 fil. să poată fi împărţite cu 4 fil., dela 40 fil. până la 2 coroane cu 10 fil., dela 2—8 coroane cu 20 fil., dela 8—20 coroane cu 50 fil., iară cele peste 20 cor. să vor statorî în coroane întregi."

Aşa rîndue dară legea.

La aceasta eu am despus următoarele:

Dr. Lucian Gheorgevici,
adv. în Recaş.

(Va urma).

O întrebare

către mai mulţi învăţători şi preoţi gr.-or. români.

— Ba şi către alţii... —

Pe cînd toţi Românii adevăraţi au adus un prinos de mulţumită pomenirii Metropolitului Şaguna, — cei gr.-orientali slăvindu-'i numele ca pe a celui mai mare bărbat al bisericii lor, cei gr.-catolici prin o tăcere respectuoasă, ba unii arătîndu-'şi şi ei pe faţă stima pentru un astfel de bărbat, care n'a fost mare numai pentru biserica sa, ci şi pentru neamul întreg, fără

privire la confesiune, — pe cînd, aşazicînd întreg neamul a luat haină de sărbătoare şi a prăznuit pe vrednicul Şaguna, — atunci foaia renegaţilor, „Ungaria“ lui Moldovan Gergely dela Cluj, a adus în numărul său de Sîmbătă 16 Oct. n., aşadar în ajunul Duminecii puse ca zi de prăznuire a archiereului mare, un articol, prin care salută şi ea pomenirea lui Şaguna, în chipul cum sufletul ticălos al renegatului singur e în stare! Iaca cum urlă glasul de lup al renegatului şi în ce chip spurcat scuipă el asupra sărbării neamului românesc:

«Un singur motiv *nu* putem afla de care ne-am vedea îndemnaţi a serbători şi noi amintirea lui Şaguna! Inaintea noastră nu poate să impună nici o formă statutară bine crescută a trupului, lungimea bărbii ori crucile aninate la piept, sau baronatul adaus la nume, cu atît mai puţin apostrofarea deşartă, că cineva a fost «pretinul împăratului» dupăce doar numai noi ştim mai bine durerile şi suspinele înecate pe urma acestei «pretinii cu împăratul».

«Lăsăm pe alţii să capete zgîrciuri de adorare, şi căzînd, să cadă de 7-ori la pămînt la pomenirea numelui lui Şaguna!

«Noi singur numai pe om, ca individ, am învăţat a-l cinsti şi respecta, singur numai activitatea prestată întru promovarea intereselor obşteşti ne pot inspira cinste şi devotament, iar nu apucăturile şi mofturile săvîrşite întru ridicarea intereselor curat individuale.

«Şaguna — întreagă viaţa sa — singur numai pentru ridicarea nimbului *său* personal, singur numai pentru promovarea intereselor personale a făcut şi lucrat, tot ceea-ce astăzi va cerca cineva să atribue intereselor obşteşti a neamului nostru. Şi a făcut-o aceasta într'o formă pe cît de conştientă, pe atît de rafinată şi *vicleană!*

«Işi întorcea sumanul, după-cum i-o dicta aceasta bine tălmăcita *vînare a lăcomiei sale!*

«Grec» a fost, viclean la desăvîrşire, şi egoist ca nime altul sub soare!

«*Pentru nici un pas al vieţii sale nu ne putem însufleţi, o singură faptă din trecutul lui nu ne inspiră cinste şi respect!*

»Căci ca bărbat nu s'a putut numi nici cînd un *caracter* statornic şi neclintit!

«Şaguna făcea parte din pleiada acelor călugări vrednici de compătimire, cari sunt cuprinşi de boala grandomaniei, sunt sălăşluiţi de duhul-cel-rău al egoismului şi cari apoi trăiesc esclusiv acestor doue unelte netrebnice, *uitîndu şi cu desăvîrşire de Dumnezeu*, şi adevăratele datorinţe sociale.

«Alerga, nefericitul de el, în fugă nebună după formalităţi esterne şi trecătoare, iar crucile şi baronatul i-au răpit mai la urmă întreagă lumina gîndirei logice şi sănătoase.

«Adevărat fanariot a fost! Grec din Fanar sosit aci spre nefericirea întregului neam românesc! Nu numai despot, dar hărăzitor diplomat al sudoarei ţăranului român!

»Nimic nu a lucrat în viaţa sa întru ajutorarea şcoalelor poporale româneşti, acel puternic om, pretinul împăratului, cu o singură faptă nu a tradat că se interesează cîtuşi de puţin de îmbunătăţirea sorţii poporului său, ba din contră a jupuit până la piele pe bieţii preoţi ai acestui neam, sărăcindu-i şi calicindu-i într'o măsură vrednică de toată indignarea!

«Trădător a fost, în adevăratul înţeles al cuvîntului!»...

Dar să ne oprim! Nu mai tipărim din numita foaie. Şi cerem iertare cetitorilor nostri buni, că am mînjit şi aşa de mult paginele cinstite româneşti ale foii noastre, cu cele reproduse din gura renegată! Dar am vrut să vadă număroşii nostri cetitori din popor, în ce fel să scrie în foaia renegaţilor „Ungaria“ dela Cluj, scoasă de papa renegaţilor Moldovan Gergely cu ajutorul de peană a unor ucenici ai săi în renegaţie.

In chipul acesta ticălos nu şi-a scuipat balele asupra sărbării Românilor şi peste masa prînzului lor de sărbare, nici cea mai de rînd foaia ungurească! Foile ungureşti au tăcut asupra sărbării ori au trecut uşor peste ea.

Dar să scrie în acest fel mizerabil, numai foaia unor renegaţi a fost în stare! Că renegaţii sunt totdeauna mai răi, mai duşmani neamului din care făceau parte părinţii lor, decît ungurii curaţi. Ungurul curat şi cinstit îşi iubeşte bărbaţii săi mari şi ştie ce rău i-ar cădea lui să-'i batjocureşti în acest fel pe oamenii lui, şi îţi lasă şi el ţie pace cînd îţi cinsteşti pe ai tăi Că doar acesta e un lucru prin care un popor să cinsteşte pe sine însuşi, prăznuind pe binefăcătorii săi.

Renegatul îasă, acest om-neom, n'are nimic scump, nimic sfînt. El e al celui ce-'l îmbucăturește sau dela care nădăjdueşte a primi bune bucături în viitor pentru halaripurile sale de renegat!

Şi acum încă întrebarea pe care o punem la un mare număr de învăţători români, ba şi multor preoţi, mai ales celor greco-orientali:

Ştim că mulţi dintre învăţători şi preoţi *primesc* în casa lor ca foaie pe care s'o cetească zilnic, ei şi familia lor „Ungaria“. Multora li-s'a trimis această murdărie tipărită, necerută. Unii însă au cerut'o ei, ştind că capătă mi-te o „foaie gratis“... (Şi Românul lăcomeşte tare după ceva de pomană)! Ne place însă a crede, că mulţi dintre învăţătorii şi preoţii care au cerut'o şi o primesc, n'au ştiut înainte, că chiar aşa de mizerabilă e această foaie.

Îi întreabăm drept aceea: Acum, după-ce şi prin articolul cu duhoare de hoit moral şi sufletesc, scris despre Şaguna, această foaie a celor vînduţi, ni-a arătăt că e mai prejos de ori-ce cinste naţională, că în oamenii ce scriu la ea clocoteşte sufletul cel mai negru de ură pentru tot ce au Românii scump şi sfînt, — mai puteţi vor primi la casă voastră această foaie, fiie macar şi numai pentru aruncat la hîrtiile menite a face nişte slujbe tare de rînd? Vă mai lasă sufletul vostru să daţi întrare peste pragul casei voastre unei astfel de ruşini a tiparului cu slove româneşti?

Dacă e „de cinste“, apoi vă e „bună“ şi aşa?

Dar atunci ce nu sunteţi în stare a primi în casa şi pe masa voastră dela ori-cine, dacă e „de cinste“?

Aci ar avea cuvînt şi poporul nostru însuşi. Văzînd el, că ce lucru murdar e foaia „Ungaria“ şi băgînd de samă că învăţătorul ori preotul său o primeşte în casă înveninîndu-'şi pe rînd sufletul său şi al familiei din ea, — să întrebe pe primitor, cum o poate face asta?

Noi vom publica cu numele pe acei învăţători şi preoţi români despre care ni-să va da de ştire, că mai primesc la casa lor ticăloşia tipărită zisă „Ungaria“!

NOUTĂŢI

Bust lui Şaguna, în biserica din Haţeg. Reprezentanţii clerului şi ai poporului român greco-oriental din protopresbiteratul Haţegului, din prilegiul aniversării de 100 de ani dela naşterea celui mai mare archipăstor al bisericei ortodoxe române din Transilvania şi Ungaria, invită la sărbarea *Desvălirei bustului lui Andreiu*, care se va săvîrşi Duminecă, la 24 Octomvrie n. în curtea bisericei greco.-orientale române din Haţeg.

Programul: La orele 9 sf. liturghie şi parastas. La orele 11 desvălirei bustului, cuvîntări şi încununarea bustului din partea deputaţiunilor. La orele 1 banchet în sala hotelului „Mielul de aur“; (cuverta 4 coroane).

La orele 8 seara: *Concert festiv* în sala hotelului „Mielul de aur“ cu concursul binevoitor al dşoarelor Florica şi Roma Ciuciu, şi a mai multor domni. Programul concertului: Cuvînt de deschidere, rostit de Dr. C. Popescu, protopop; „Inchinare memoriei marelui Andrei“, imn ocazional, text de Seb. Stanca, muzică de Dr. C. Popescu, executat de corul preoţilor. Activitatea naţională a lui Andreiu bar. de Şaguna“, disertaţiune de Seb. Stanca, paroh în Vulcan. „Seara“, de F. Abt. executat de corul preoţilor. Fantazie din opera „Mignon“, de A Thomas, executat la violină de dşoara Roma Ciuciu, cu acompaniare de pian de dşoara Florica Ciuciu. „Pe-al nostru steag e scris unire“, executat de corul preoţilor.

După concert — dans.

*

Armata noastră, netrebnică? „Bud. Hirlap“ dela 16 Oct. aduce un articol primit din Viena, în care face descoperiri tare răsunătoare! El zice printre altele:

„Istoria să repetează într'adevăr cu o statornicie minunată. Ştim că îmboldul întocmirii dela 1867 (cînd Austria a primit alături de sine pe Ungaria, lărgîndu-i mult drepturile, precum le are azi şi cum nu le avea pân'atunci), a fost slăbiciunea pe care Austria a dovedit'o pe cîmpul de luptă dela Königrätz.

„Acum un războiu în pace: marile manevre din Moravia, *au scos la iveală aşa scăderi la armata comună*, pe cari alecîrpi, e cea mai grabnică chemare a conduceriiarmatei!

„Cel mai chemat judecător, Impăratul Germaniei (care a fost şi el de faţă la manevrele împărăteşti din ăstan în Austria), *s'a dus acasă cu totul desamăgit* de pe cîmpul de manevre din Moravia! Şi în foile germane (din Germania) scriitori militari recunoscuţi ca învăţaţi cu temeiu, *scriu critică zdobitoare despre ştiinţa de luptă a armatei aliate* (austriece) şi despre slăbiciunea conducătorilor ei!“

O fi, mă, că n'o fi prea minunată armata noastră pestriţă. Dar mai menunat e receptul pe care foaia maghiară îl află singur lecuitor: De vreţi o armată mai strălucită: rupeţi pe cea de azi în două: jumătatea din Ungaria lăsaţi-o cu totul ungurească, — şi atunci ca cum ai fi uns'o cu leac făcător de minuni, — o să ai o armată de-o să cadă şi Impăratul Germaniei pe frac cînd s'o mai uita odată la ea! Săracii. Cît de bolnavi sunt la creeri. Ei leacul a toate îl văd numai în — maghiarizare! Par'că asta ar fi vestita apă vie din poveşti, cu care de speli pe bătrîn întinereşte, de speli pe orb, capătă vedere!...

*

Petreceri.

— Secţia Industrială a „Reuniunii econ. române din Orăştie“ invită la *Producţiunea teatrală* împreunată cu joc ce o va arangia Sîmbătă, în *23 Octomvrie* n. 1909 în sala hotelului „Transsylvania“ din loc. Inceputul precis la orele 8 seara. Bilete să vînd înainte în prăvălia dlui Ion Lăzăroiu (piaţa mare) — şi seara la cassă. Venitul curat e destinat fondului propriu. — Ţăranii vor avea joc separat!

Program: 1. Conferenţă despre Andrei baron de Şaguna.

2. „Pentru săraci“, scenă comică, de D. R. Rosetti (Max), jucată de dl Dumitru Jurca, dş. Teresia Lössel şi dl Antoniu Balomiri,

3. „Moartea lui Fulger“. de G. Coşbuc.

4. „Un leu şi un zlot“, comedie într'un act, de D. R. Rosetti (Max), jucată de dnii Dumitru Jurca, Antoniu Balomiri, Ioan Bărboi, şi Cornel Moldovan, şi dşoarele Teresia Lössel, Mărioara Morar, Elena Cristiu. — După teatru, joc!

*

BCU Cluj / Central University Library Cluj

La Ilia ajungînd vacant postu de protopop gr.-or., prin retragerea în penzie a dlui protpp G. Oprea, — e escris concurs pentru postul de protopop.

*

In Iezvin reprezentanţa comunală a hotărît în vară închiderea crişmelor în Dumineci şi sărbători. Acum hotărîrea a fost întărită şi de comitat! Cuminte şi cinstit lucru.

*

Bleriot la Budapesta şi Bucureşti. Marele meşter în al zburatului cu maşina, francezul Bleriot, care a pus lumea în uimire zburînd peste Canalul „La Manche" pe ţărmii Angliei, unde a fost, precum ştim sărbătorit ca un mare cuceritor, — a fost Dumineca trecută la Budapesta şi a făcut şi acl o mustră de zburare cu maşina, în faţa unei lumi uriaşe, ce ieşise pe cîmpul de lîngă Pesta să vadă „minunea". A zburat cu multă izbîndă. Şi-a condus maşina cum a vrut şi încotro a vrut, spre marea plăcere a privitorilor.

Dela Pesta Bleriot va merge la Bucureşti să dea şi acolo reprentaţie cu maşina sa.

— Cît de rău ne pare că tinerul inginer român, dl Vlaicu (din Binţinţi, lîngă Orăştie), nu a ajuns încă a-'şi avea fabricată maşina dsale de zburat, a cărui model îl are în mic, ba şi în mare, cu care a făcut probe destul de reuşite şi aici la Orăştie şi zilele trecute la Braşov, — căci maşina dlui Vlaicu e şi mai simplă şi mai uşor de mănuit şi mai sigură în zbor fără primejdia căderii, decît modelele azi în fiinţă! Îi lipseşte numai întreprinzătorul care să o ia în fabricare. Şi credem că laudele ce să aduc azi de foile din Pesta şi ca mâne cele din Bucureşti unui străin, s'ar putea aduce încă mai însufleţite unui compatriot şi frate al nostru!

*

La Cîmpeni, la stăruinţa dlui A. P. Bănuţ, dir. art. al Societăţii de teatru, s'a constituit un comitet filial teatral, înscriindu-se 10 membri pe viaţă şi 1 ordinar. Comitetul nou va lucra din răsputeri a cîştiga spriginitori şi în jur!

*

Foc care a cerut şi jertfă de om, a fost în 29 Sept. în Jacul român. Au ars două case şi două şuri şi în una din case a ars şi copilul de 6 ani al unui biet Român.

*

Un proces de 10 milioane pierdut de Români. Curia regească a adus zilele acestea hotărîre în procesul ce de cîţiva ani decurge între Românii şi Săcuii din comuna Corbi (com. Ciuc) pentru o moşie urbarială de 9000 jugăre, a cărei preţ trece peste 10 milioane cor.

Românii au avut pămîntul acesta încă de prin 1825 în folosinţă, aşadar mai mult cît cere legea ca să-ţi între în proprietate, şi în 1907, întemeindu-se pe mai multe documente, au cerut că şi dreptul de proprietate să fie scris pe ei, dupăce comitatul Ciuc s'a lăpădat de acel drept.

Curia a hotărît în folosul Săcuilor, zicînd că comitatul n-a putut să se lapede de dreptul său de proprietate asupra acestui pămînt!..

*

Din Chişoda, ni-se vesteşte trista nenorocire, că Elisaveta Firu lucrătoare la zidari în Timişoara lucrînd la fabrica de tăbac din nenorocire au picat dela al treilea rînd jos pe piatră şi a mai trăit numai până au dus-o la sanator, dar dinaintea sanatorului şi-a dat sufletul. Mare durere pe părintii ei căci era în vîrstă de 17 ani.

*

Curatoratul bis. gr.-cat. din Archiud învită la *sfinţirea de biserică* care va avea loc la 11/24 Oct. şi să va îndeplini prin delegatul metropolitan prea on. domnul Nicolae S. Aron, protopop tractual. Sara producţie teatrală din partea tinerimii locale. După producţie joc.

*

Capul ne e limpede ervini, tari, somnul sănătos, nu avem dureri de gît, de piept, dacă folosim Fluidul-Elza alui Feller, care alină durerile şi le vindecă. Duzina franco 5 cor. Infundare, dureri de stomac etc. n'avem dacă folosim „Pilulele-Elza" rebarbara alui Feller pentru mînat. 6 cutii 4 cor. franco, dela Eugen V. Feller, Stubica, centrala 119, comitatul Zagrab.

*

A 4-a expoziţie de copii o arangiază Reuniunea rom. agricolă din comit. Sibiiului, Mercuri în 27 Oct. în comuna Orlat. Lucrare vrednică şi de interes. Cei din partea locului să o cerceteze, că multe bune vor învăţa părinţii din gura medicilor, despre grija şi buna creştere a copiilor!

*

800 crişme de rachie în Seghedin! Românii nostri beutori de rachie pot avea o slabă mîngăere: Nici Ungurii de pe pustă nu-'s cu mult mai buni ca ei... Dovadă faptul, că de curînd făcîndu-să o numărare a crişmelor mici din Seghedin, în care să otrăveşte poporul de rînd şi lucrătorii, cu ticăloasa spiroaică, s'au aflat în acest singur oraş 800 de crîşmuţe de acestea împărţitoare de otravă pe bani!.. Trag şi Ungurii la măsea, ca Românii nostri! O de s'ar întrece Românii nostri cu Ungurii în alte porniri spre bine, cum să întrec în beute, ce bine ar fi şi de ei şi de noi!..

*

Societatea „Petru Maior" din Budapesta, a tinerilor universitari români, şi-a ales în şedinţa sa din 10 Octombre c., conducerea pentru anul 1909/10 în modul următor: Preşedinte: Sabin Evuţian, vice pres. Vasile Tampa, secretar: Sabin D. Oprean, notari: Dimitrie Nistor şi Matei Popu, casier: Andrei Ioviţia, controlor: Ioan Vintilă, bibliotecar: Ascaniu Crişan, vicebibliotecar: Sebastian Bornemisa, econom: Victor Jula. — Comisia literară: Sebastian Bornemisa, Ascaniu Crişan, Aurel Esca, Matei Popu, Vasile Stoica, Vasile Tampa, Cornel Ţeicu. — Comisia supraveghetoare: Moise Baltă, Simeon Borzea, Alexandru Măcelar.

Cea mai îndărătnică tusă

şi alte îmbolnăviri ale organului de respirare, de cari să pot îmbolnăvi tineri şi bătrîni, să uşurează lesne prin Emulziunea-SCOTT. Deja cîteva doze ajung, pentru-ca ori-cine să se convingă despre aceasta. Efectul miraculos al

La cumpărarea Emulziei, luaţi sama să aibă marca de scutire alui Scott: Pescarul!

Emulziei-SCOTT

zace în curăţenia şi puterea nutrativă a tuturor elementelor ei constituve şi a modului de producere, îndeplinit după speciala recetă a lui SCOTT, prin ce aceasta devine uşor digestibilă, chiar şi celui mai slab stomac.

Emulzia-SCOTT e cea mai distinsă!

Preţul unei sticle orig. 2 K 50 fil.

Să capătă în toate apotecele.

A ieşit de sub tipar

„Calendarul Naţional" pe 1910!

întocmit de redacţia foilor noastre. E şi mai frumos ca anul trecut!

In fruntea Calendarului e: Monumentul ridicat la Şibot (lîngă Orăştie) vitejiei româneşti de pe Cîmpul-Pânii.

— Urmează 12 chipuri negrăit de drăgălaşe, înfăţişînd pe înaltele persoane dela Curtea română: Princesa Maria, cu cele 2 fiice ale sale şi cu cei doi Prinţi: Carol şi Nicolae în costume naţionale ele ca drăgălaşe ţărăncuţe, ei ca minunaţi ciobănei români!..

— *Minunile firii pe fundul mărilor:* 5 chipuri de caracude (animale foarte ciudate, cu sute de braţe!)

— Chip de *zidiri uriaşe* în New-York!

— Tren de munte, cu roate cu dinţi.

— Miri sacsoni, în ciudatele lor haine de nuntă.

— O minune americană: *Stîncă ce să tot mişcă*, aninată pe coasta unui colţ de peatră, şi nu cade! Foarte interesantă!

— Napoleon cel mare cînd vine înfrînt din Rusia, şi istoria acelui groaznic războiu, care e începutul apusului lui Napoleon. Mişcător şi interesant!

Preţul Calendarului:

Preţul unui Calendar Naţional e, ca şi în trecut, *numai 18 cr. (36 fil.)* şi 5 fil. de porto, aşadar 41 fileri cu postă cu tot.

Cele plătite mainte. *Să dau la vînzători, mai ieftine!*

Dacă trimiţi bani pentru 5—10 calendare, le capeţi în loc de 18 cr. cu numai *13 cr. (26 fil.) unul*, şi-'ţi vin *franco* (posta plătită) acasă.

Dacă trimiţi banii pentru mai multe ca 10, le plăteşti cu *numai 11 cr. (22 fil.) unul*, — avînd însă a-'ţi plăti insuşi porto la scoaterea pachetului dela postă.

= Cei din depărtări mai mari, pentru a cruţa la porto, e bine să comande cît mai multe de-odată, căci şi pentru 12—15 calendare, e aceeaşi plată de postă ca şi pentru 50! — Până la 4 Calendare să plăteşte preţul deplin. Numai dela 5 Calendare în sus să dă scădere de preţ!

Cele neplătite. Cei-ce cer spre vînzare, cu legămîntul de a plăti după-ce le vînd, le capătă cu *13 cr.* (26 fileri) unul, *avînd însă a-'şi plăti ei porto la scoaterea pachetului.*

Administraţia „Libertatea" şi „Foaia Inter".

POSTA REDACŢIEI

„Suspinul Bănatului" nu să poate publica. Am avea proces negreşit pentru ea! Aşa ceva să zice şi să cîntă între ai tăi, dar de publicat, ar fi cu mare val.

Dsale I. H. în Top. Vei vedea şi dta, ca şi alţii, că nu fără cuvînt a fost că n'am scos regulat adausul nostru „Tovărăşia". Redactorul ei va dovedi-o asta în curînd, cînd foaia va începe a apare foarte regulat.

Dsale I. M. în Car. Podul e bine pus. Doar o arată aşezarea munţilor cari stau cu vîrfurile în sus. Picioarele podului să văd mergînd în jos, spre adîncimile prăpastiei. Ori acolo ai chipul altfel?

Te săgetează?

(482) **(Ai dureri?)** 1—20

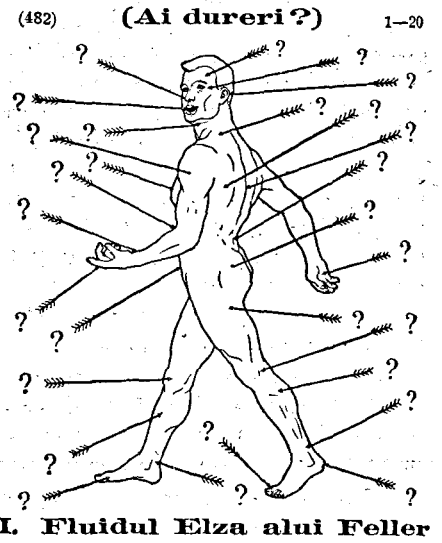

I. Fluidul Elza alui Feller

e, după experienţele noastre, liniştitor de dureri, vindecător, încetează durerile; repede şi sigur vindecă: reumă (spurc), slăbie de nervi, junghiuri în coaste, influenza, dureri de cap, de dinţi, de spate, amorţeală, durere de ochi, migrenă, şi multe nepomenite acl! Fluidul Elsa alui Feller e folosit cu efect fără păreche la răguşală, catar, dureri de pept şi gît, şi morburi din curent ori răceală. Adevărat e numai dacă pe sticlă este numele *„Feller"*. 12 sticle mici sau 6 mari ori 2 speciale, K 5, franco.

II. Vestim apoi, că lumea foloseşte cu efect distins şi sigur Pilulele-Rebarbara de mânat alui Feller, contra durerilor de stomac, zgîrciuri, lipsă de poftă, arsuri de fiere, greaţă, ameţeală, răgăeli, haemoroide şi alte conturbări de mistuire. — 6 cutii franco cu 4 coroane — Să ne ferim însă de imitaţiuni şi să adresăm acurat aşa:

Eugen V. Feller, apotecar

Stubica Centrala 119 (comit. Zagrab).

P. T. am onoare a aduce la cunoştinţa onor. public, că cu *1 Noemvrie n. 1909* mă mut cu Atelierul meu de franzelărie (pitărie) din Strada lungă în *Strada Postei vechi Nr. 2*, în casa dlui Sasler, (din jos de „Ardeleana" şi faţă de prăvălia dlui Ioan I. Vulcu).

Apelînd şi mai departe la binevoitorul sprigin cu care m'aţi onorat până astăzi.

Pâne la cept să primeşte în toate zilele dela 11—12 ore a. m.

Ioan Balomiri,
franzelar.

1—3 (487)

Anunţ. In o comună cu 2000 locuitori, trecerea alor trei comune mari prin ea, este de a să da în arîndă pe 1 sau mai mulţi ani:

3 odăi, pivniţă, bucătărie cu drept de licenţă, boltă şi trafică.

Doritorii să scrie la Administraţia acestei foi, sub numele de „Arîndatorul", — de unde ofertele să vor trimite la locul lor.

(481) 2—3

© Cluj / Central University Library

Fabrica de motoare din Drezda

(Dresdener Motorenfabrik A.G.)

cea mai veche și mai mare fabrică de motoare din Germania

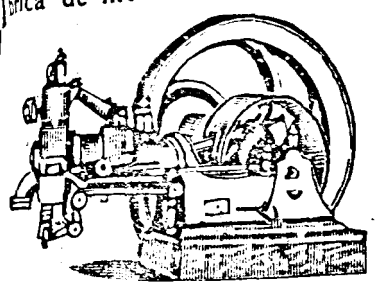

liferează *motoare și locomobile* de benzin, oleu brut, gaz, petroleu și gaz sugativ, binecunoscute în cercurile de specialiști.

Noutate uimitoare!

Regenerator de gaz-sugativ Universal: Spese de lucrare: *pe oră* pe o putere de cal numai cca *1 filer.*

Depozit general la: (468) 5—20

Ignatz Gellért & Comp

BUDAPEST Teréz-körut 41. Telefon 12—91.

Garanție îndelungată! Plăți favorabile!

Foarte mulți bani

poți cîștiga

dacă te ocupi cu vinderea de loz-uri concesionate legal, pe care să le plătească în rate. După timp de probă de o lună, poți ajunge la post stabil.

(476) Banca: 4—10

ALEXANDER FLISSIG

Budapesta, Erzsébet körut 2.

Păpucărie nouă!

Am onoare a aduce la cunoștința onoratului public, că am deschis în Orăștie, pe *Drumul-țării Nr. 1.* un atelier de păpucărie, corăspunzător cerințelor moderne, — și rog onoratul public a mă spriginì, servindu-'l în chip favorabil și punctual!

Mai departe: la fiecare comandă de 40 cor. să face o talpălire și călcîie pentru domni ori dame, și la fiecare comandă să capătă o cutie de cremă fină și o păreche de chiotori (sfoare) fine de mătase pentru păpuci ce să leagă.

Reparări să efectuesc repede și punctual. (480) 2—3

Cu distinsă stimă

Mihail Koos

păpucar și pregătitor de părți de-asupra pentru ghete.

O domnișoară

cu pregătire de 3—4 clase civile, să caută pentru **prăvălia de modă** a subscrisului. Să primește îndată. Etate 20—28 ani.

Oferte a să trimite la adresa:

(485) 1—1 **Schuster Șandor**, Deva.

Căsătorie.

O domnișoară în etate de 26—28 ani, crescută foarte casnic, să pricepe și la conducerea economiei de cîmp, — sănătoasă și destul de frumoasă, — are și zestre, deocamdată 2000 cor., mai tîrziu, prin moștenire, mai mult, — caută cunoștință unui învățător, negustor sau bun meseriaș.

(486) 1—3

Cine dorește călătorie bună și iute — de plăcere

în

6 zile

la **America**

acela să ceară îndrumări românești dela

Falk și Comp.

Cancelarie românească

HAMBURG

(325) 19—26 **Raboisen 30.**

Casă de vîndut,

cu prăvălie bună în ea!

In Orăștie, Strada Fabricei, *e de vînzare din mână liberă* și cu preț favorabil, o casă în care e

un local de prăvălie,

3 odăi de locuit, ambit închis cu sticlă, poartă cu întrare coperită.

Prăvălia e mixtă și cu învîrtire bună. Să vinde din cauză de strămutare din oraș. (483) 1—3

Informații a să cere la:

Kiss Károly

secretar la corporațiunea industrială în Orăștie.

„ARDELEANA"

institut de credit și econ., societ. pe acții în Orăștie—Szászváros.

FILIALĂ ÎN VINȚUL-DE-JOS (ALVINCZ)

Fonduri proprii K 1,800.000. **Depuneri K 3,000.000.**

I. ***Acoardă împrumuturi pe cambii și obligațiuni cu cavenți*** (chizeși) pe sama clientelei țărănești în condițiunile cele mai ușoare.

II. ***Escontează cambii comerciale*** în condițiuni favorabile cu 7—7½%. La cambiile băncilor și firmelor acoardă favoruri deosebite.

III. ***Acoardă împrumuturi pe efecte publice de stat și private,*** deasemenea în condițiuni favorabile cu 6—7%.

IV. ***Deschide Credite de Co. Corent*** pe lîngă acoperire corespunzătoare firmelor și clienților ale căror afaceri reclamă dese plătiri și incassări.

V. ***Execută tot felul de afaceri de bancă*** ca: incassări de bancă, cumpărări și vînzări de efecte, schimbări de monede, etc. etc.

VI. ***Acoardă împrumuturi hipotecare simple și cu anuități*** în condițiunile cele mai ușoare. Dobînda acestor împrumuturi variază după calitatea hipotecii dela 6—7%. Cu cît hipoteca e mai bună, cu atît dobînda e mai mică. Cererile pentru împrumuturile hipotecare au să fie înzestrate cu *1)* extras de cărțile funduare; *2)* foile de catastru; *3)* libel ori atestat de dare; *4)* atestat de prețuire și *5)* ori-ce alte documente cu cari s'ar putea dovedì valoarea realităților de hipotecat, cum sunt de pildă: contracte de cumpărare, chirii, arînzi, etc., — și au să se trimită direcțiunii institutului.

VII. Institutul să ocupă și cu ***cumpărarea, parcelarea și vînzarea de realități*** (moșii, pămînturi). Cererile pentru astfel de afaceri deasemenea au să se adreseze direcțiunii institutului.

VIII. Primește ***depuneri spre fructificare,*** după care plătește 4½—5% dobîndă curată. Pentru sume cari stau mai mult la institut plătește 5%. Darea de interese o plătește institutul. Depunerile făcute la institut, — chiar și sume mai mari, să pot ridica ori-și-cînd.

— *Depuneri mari cari să lasă la institut timp îndelungat, să primesc și dela corporațiuni morale și dela privați, pe lîngă condiții deosebite, excepționale, mai bune!*

Depunerile făcute la filiala institutului în Vinț, în sume de pesle 2000 de cor., să onorează cu 5½%

Ședințe pentru acordarea de împrumuturi să tin la centrală în Orăștie Marția și Vinerea, în fiecare săptămînă. — La filială Joia în fiecare săptămînă!

Ori-ce informațiune ce să cere, să dă îndată și anume gratuit, atît la centrală, cît și la filială.

(415) 11—12 ***Direcțiunea.***

Mamelor! Păziți-vă copiii de strîmbarea spatelor! 3

Nu mai este strîmbare de spate, *dacă folosești corsetul spriginitor orhopedic, recomandat prin medici distinși și ne-ajuns! E fabulos de ușor și higienic. Copere toată strîmbarea, fără a pune vată. E uncaltă neapărat de lipsă pentru copiii de școală amenințați a să desvolta strîmb. — In institutul meu pentru îndreptarea trupului, să pregătesc de 30 ani, în execuție technică perfectă și cu prețuri moderate: ținătoare drept; aparate de umblat; picioare și mâni măestrite, și legătoarele-Keleti de vătămătură și de pîntece, patente ces. și reg. — NOU! Ciorap de gummi pentru vîne lărgite!, fără cusătură, — Și ori-ce unelte pentru îngrijirea bolnavilor.* (220) 21—52

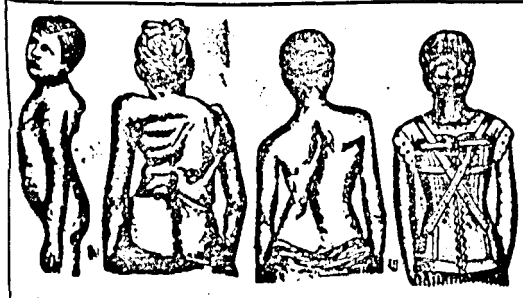

Catalog ilustrat franco și gratis.

I. KELETI *fabricant chirurgic de unelte pentru legături artificiale* ***Budapesta, V. Koronaherczeg u. 17.***

(479) 2—12

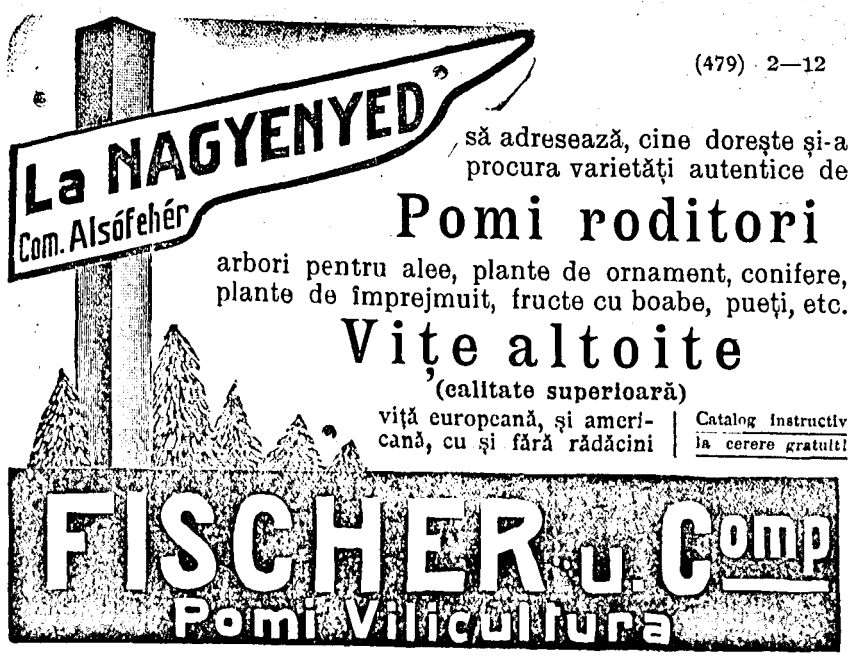

să adresează, cine dorește și-a procura varietăți autentice de

Pomi roditori

arbori pentru alee, plante de ornament, conifere, plante de împrejmuit, fructe cu boabe, pueți, etc.

Vițe altoite

(calitate superioară)

viță europeană, și americană, cu și fără rădăcini | Catalog instructiv la cerere gratuit!

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Altoi de viţe. Viţe altoite.

Viţe de vie nobilitate, de tot soiul liferează cu garanţă subscrisul!

Soiurile, tare alese, sunt altoite după metoda cea mai bună engleză, în muşchiu, în lemnoase!

Riparia portalis, soiuri **pentru vin:** alb şi roşu, să vinue:

Clasa	primă (I),	1000	bucăţi	cu 200	cor.
»	»	100	»	» 22	»
»	doua (II),	1000	»	» 80	»
»	»	100	»	» 10	»

Soiuri de masă, de toate speciile, să vînd:

Clasa	primă (I),	1000	bucăţi	cu 300	cor.
»	»	100	»	» 32	»
»	doua (II),	1000	»	» 100	»
»	»	100	»	» 13	»

Viţă nobilă europeană, bună de altoit, toate soiurile, de 60 cm. lungă, 1000 fire cu 7 şi 8 coroane.

Loze de viţă americană Riparia portalis pentru altoit: clasa primă, groasă dela 6 mm. în sus, lungă de 1 m. 20 cm. putînd face din 1 fir 3 bucăţi, — 1000 fire cu 52 coroane. — De cea de 40 cm. lungă, 1000 fire cu 17 coroane.

Viţe americane, cl. II. de 45 cm. lungi, 3—6 mm. groasă, bună pentru şcoală de viţe, 1000 fire cu 8 cor.

Viţă americană clasa I. (Riparia portalis) cu rădăcini bine desvoltate, 1000 fire cu 40 coroane.

Cei-ce doresc a avea: Viţă americană pentru altoit ori viţă nobilă europeană, le pot comanda la subscrisul până la 20 Nov. n. c. cu preţurile de sus. După 20 Nov. preţurile să vor urca! (475) 3—6

Nicolae Comăniciu, cultivător de vii în Sîncel, I. Blaj, Szancsal, p. u. Balázsfalva.

In SIBIIU (Nagyszeben).

Vanele de bae Stuchlichs.

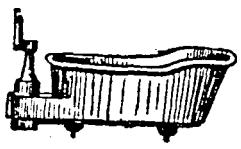

O vană numai **40 cor.**

O vană de încălzit numai 24 cor.

Incălzeşte în ³/₄ de oră 150 litri de apă, pentru care îi trebue cărbuni de lemn numai de 10 filerî.

Lungimea fundului vănei 122 cm. : — : Inălţimea de 60 cm. : — :

Comandele să efectuesc imediat şi să trimit cu rambursă, prin:

Gustav Stuchlich,
Entengasse 17.
Sibiiu (Nagyszeben).
Saggasse 15. 3—25

Cărămizi şi Ţigle

să află în magazinul nostru din **BISTRIŢA, piaţa cailor Nr. 9,** cu următoarele preţuri:

o miie de cărămizi	în magazin	K 28
	în wagon la gara din Bistriţă	K 34
o miie ţigle (şirepuri)	în magazin	K 15
	în wagon la gara din Bistriţă	K 16·40

Cărămizile şi ţiglele (şirepurile) sunt de calitate superioară, *lucrate şi arse foarte bine,* din vestitul lut mălos ce să află în Bistriţă.

Comandele cu calea ferată să efectuesc prompt. Preţul să ramburseazâ, dacă nu să statoresc altcum condiţiile de liferare.

Probe la cerere să trimit.

(444) **Societatea acţionară de cărămidărie** din **Bistriţă** (Beszterce). 6—20

HERCULES

adecă ca un uriaş, nu poate fi tot omul. Dar dacă cineva să simte tot mereu slab şi stors de puteri, îl dor toate membrele, e fără voe şi fără energie, cu un cuvînt e sleit cu trupul şi cu sufletul, — acela are prilegiu a cunoaşte un astfel de mod de tămăduire, cu ajutorul căruia îşi poate recîştiga puterile slăbite trupeşti şi sufleteşti. Cartea „Despre vindecarea electrică modernă" dă poveţe asupra acestei lecuiri. Dacă nu poţi merge în persoană, scrie, pomenind foaia noastră, la adresa de mai jos, şi vei căpăta franco, în cuvertă, *în cinste,* cartea cu îndrumările. Iar de ne poţi cerceta, îţi arătăm gratis felul nostru de vindecare! — Volum deosebit pentru bărbaţi şi pentru femei.

Institutul de ord. medicală ELECTRO-VITALIZER
BUDAPESTA, Károly körut 2., félem. 51.

Cupon pentru carte gratis! Tae-l şi trimite!

Inst. medical „Electro-Vitalizer"
Budapest IV. Károly k. 2. félemel. 51.

Rog a-'mi trimite, franco, închis, cartea despre *„Cura modernă electrică",* pentru bărbaţi ori pentru femei.

Numele.....

Comuna şi posta.....

Scrisoare de recunoştinţă.

Tipograful *Aszodi Blaş* din *St.-Andreş,* com. Bihiş. Stim. dle Doctor! Cu aparatul electro-vitalizer cumpărat la Dv. în 20 Oct. 1908 mi-am găsit modul de vindecare dorit. El mi-a prefăcut organizmul şi-'s bun de muncă şi sănătos iară. 7 luni cercasem înzadar cu leacuri, îmi era tot mai rău. Nădejdea m'a îndemnat să iau aparatul galvanic al dv., şi nu m'am înşelat. Vă mulţumesc şi recomand acest aparat tuturor bolnavilor. (482) 1—2

---

(454) 9—10

Pietri de moară din cea mai bună fabrică de acest fel »Königsberg«, să găsesc în magazinul meu, şi fiindcă le aduc cu vagonul întreg, le pot da cu 15% până la 20% mai ieftin ca alţi vînzători cari aduc numai cîte una-două. Căutaţile la: Magazinul de lemne alui **Samuel Goldman în Orăştie.**

ATENŢIUNE
proprietarilor de vii din Ardeal!

Cel mai potrivit izvor pentru cumpărarea viţei de vie americană altoită, cu rădăcină, e la pepineria Domeniului românesc din Bobâlna (lîngă Orăştie), proprietatea dlui dep. **Dr. Aurel Vlad.**

Altoii sunt splendid dezvoltaţi şi deprinşi cu clima noastră ardelenească. — Se află de vînzare următoarele specii distinse:

Specii de vin albe:

Rissling Italian	clasa	I.	pe	Rip	Port	1000	buc.	200	cor.
Feteasca (Erdélyi Leányka)	»	»	»	»	»	»	»	200	»
Ezerjó	»	»	»	»	»	»	»	200	»
Furmint sau Schmiger	»	»	»	»	»	»	»	200	»
Lampău (Musztos fehér)	»	»	»	»	»	»	»	200	»
Rulender	»	»	»	»	»	»	»	200	»
Jordovan sau Gornisch	»	»	»	»	»	»	»	220	»
Grasă	»	»	»	»	»	»	»	220	»
Specii mestecate	»	»	»	»	»	»	»	180	»

Specii de vin şi de masă:

Chasla Blanc	clasa	I.	pe	Rip	Port	1000	buc.	220	cor.
Chasla Ruge	»	»	»	»	»	»	»	220	»
Madelaine Royale	»	»	»	»	»	»	»	220	»
Muscat Ottonel	»	»	»	»	»	»	»	220	»
Pasatutti	»	»	»	»	»	»	»	220	»

Specii de vin negru:

Lugojana (Kadorka)	clasa	I.	pe	Rip	Port	1000	buc.	200	cor.
Burgunder mare	»	»	»	»	»	»	»	200	»
Oporto	»	»	»	»	»	»	»	200	»
Altoi de clasa II. speciile de sus						»	»	80	»

Viţă indigenă (europeană) fără rădăcină, speciile de sus, în lungime de 50 cm. 1000 buc. 10—16 cor. — Viţă americană fără rădăcină Rip Port, 45 cm. lungă, 1000 buc. 18 cor. — Viţă americană cu rădăcină, 1000 buc. 36 cor.

Administraţia ***„Domeniului din Bobâlna"***
(propr. dlui dep. Dr. A. Vlad)
Bábolna u. p. Szászváros.

(471) 5—32

„AGRICOLA"

societ. economică pe acţii în Hunedoara (Vajdahunyad)

CAPITAL 100.000 cor. DEPUNERI 300.000 cor.

Primeşte spre păstrare şi creştere depuneri, după cari plăteşte

6%

interese. Darea după depuneri încă o plăteşte institutul. — Depuneri până la ***2000 cor.*** să pot ridica ori-cînd dela cassă, fără altă înştiinţare de mai nainte.

= Cumpără şi vinde întregi sau parţelate ***moşii,*** mari şi mici.

= Vinde şi cumpără tot felul de ***bucate!***

= Mijloceşte cumpărări şi vînzări de ***maşini economice,*** producte (rod de tot felul).

= Dă ***împrumuturi*** de ori-ce soiu: pe cambii, obligaţiuni, întabulări, zălogiri (amanete).

= Toate aceste lucrări le isprăveşte repede şi cinstit, culant, fie că i-să cer în persoană, fie prin postă.

= **Dă avanzuri (împrumută înainte) pe rodul de bucate, pe producte, — iar' în jurul Hunedoarei dă şi împrumuturi pe vite!**

— E întîia bancă, care pe lîngă împrumuturile obicinuite de bani, a început a lucra şi cu *bucate,* ferind poporul de rînd de specula prea neomenoasă, şi a început a da micilor economi împrumuturi în zilele de lipsă, pe roada din cîmp, şi pe vite!

(463) 6— **Direcţiunea.**

Editor şi redactor responsabil: Ioan Adam. „Tipografia Nouă" în Orăştie.

BCU Cluj / Central University Library Cluj